

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

red. en sekr. riouwstr. 59, wormerveer

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

adm. kon. wilhelminalaan 38, leersum

R. Brands — Den Helder

Tot voortgang van het Evangelie

(Openb. 6 : 1-8)

Geeft God ons rekenschap van zijn daden? zo vraag je je weleens af en maar al te vaak ben je direkt geneigd om „nee” te zeggen: Nee, God geeft ons geen rekenschap van wat Hij doet. Maar is dat nu wel zo? We hebben in het boek „de Openbaring aan Johannes” toch een boek voor ons liggen waarin Christus zijn gemeente niet alleen de dingen toont die in deze wereld gebeuren zullen, maar ook nog waarom en waartoe ze gebeuren zullen. God geeft in dit laatste bijbelboek steeds weer rekenschap van Zijn daden. En wij vragen ons af: „Waarom laat God dat nu allemaal toe? Hoe kan een liefdevolle Heiland nu deze wereld regeren en het dan voor veel van zijn kinderen zo moeilijk maken? Ik begrijp er niks van. Maar ja, God is nu eenmaal een onbegrijpelijk God, Hij is groot, en wij begrijpen het niet”. Inderdaad: Hem begrijpen we niet en er zal altijd iets raadselachtigs zijn en blijven in veel van hetgeen God doet. Maar —, hoe het met Zijn kerk en Zijn woord door de wereldgeschiedenis heen zal gaan, heeft God ons toch wel bekend gemaakt. Jezus Christus wil dat wij de werkelijkheid van zijn heerschappij zien en geloven opdat wij een juiste kijk op de wereld, waarin wij leven zouden hebben. Daarom werd aan Johannes niet alleen getoond, hoe allerlei rampen van Gods troon uitgaan, en dat alles in Christus' handen is, maar ook waartoe het allemaal moet dienen, wat Christus ermee wil bereiken.

Het Lam gaat de zegels van het boek van Gods plan verbreken; dat boek gaat open en alles wat er in staat wordt werkelijkheid. Bij het openen van de eerste vier zegels roept telkens een van de vier dieren (zie Open. 4 : 7, 8) met luider stem: Kom! En telkens komt dan een paard op, met een berijder, dat van de troon van God de wereld intrekt.

Voorop gaat een wit paard en zijn berijder heeft een boog en krijgt een kroon, „en hij trekt uit, overwinnend en om te overwinnen”. Dit witte paard met zijn berijder is symbool van de gang van het Evangelie over de aarde, zoals dat Evangelie vanaf Christus' hemelvaart tot aan zijn wederkomst uitgaat tot alle mensen en alle volken. Dat witte paard gaat vooraan. Dat betekent niet, dat eerst overal in de wereld het Evangelie gepredikt zal worden, vóór al die andere paarden met Gods oordelen komen. De opening van de zeven zegels spreekt niet van zeven perioden die precies zo achter elkaar zullen komen. Het gaat in het boek Openb. niet om een gedetailleerde blauwdruk van de toekomst, niet om een programma van de wereldgeschiedenis, dat precies zo achter elkaar afgewerkt zal worden. Het gaat er

wel om, dat wij achter de dingen leren kijken, de zaken op een ander nivo leren bezien, dat wil het boek Openb. ons leren. De dingen die ons bij de opening van deze eerste vier zegels worden meegedeeld, gebeuren dus niet zó achter elkaar in de eerste vier wereldperioden, om dan in de volgende drie tijdperken niet weer op te treden. Deze dingen gebeuren naast elkaar in alle tijdperken, waarin we de geschiedenis kunnen verdelen. En toch gaat dat witte paard voorop. Dat is toch het eerste. Maar het gaat niet om de volgorde, maar meer om de rangorde. Allerlei verschrikkingen komen van de troon van God over deze wereld aangesneld. Wij moeten echter goed begrijpen: dat witte paard en zijn berijder, daar gaat het om. Al die dingen komen op ons af, opdat het Evangelie van Jezus Christus zijn loop zal hebben over de aarde en steeds nieuwe overwinningen aan de al behaalde zal toevoegen. Dat Evangelie heeft een strijd te voeren op de aarde. Want wij mensen, geven ons niet zo maar gewonnen aan Jezus Christus. Wij verzetten ons telkens tegen het woord van God. Wij willen niet luisteren en verontschuldigen ons met allerlei uitvluchten. We pakken Gods liefde in Christus niet aan; we willen liever eerst nog een poosje onze oude natuur volgen. Er moet soms heel wat gebeuren voordat een mens zich overgeeft en gehoorzaam wordt aan wat God zegt. De berijder van het witte paard heeft een boog, niet een zwaard, zoals aan de berijder van het rossige paard gegeven werd. Het Evangelie wil een mens niet doden, alleen maar raken zodat die mens gaat begrijpen: het is voor *mij* bedoeld, het was op *mij* gemunt.

Zo heeft het Evangelie een strijd met ons te voeren, met ons allemaal, ook al zijn we er als kind bij opgevoed en zijn we trouwe kerkgangers en luisteren we met graagte naar alles wat over God verteld wordt, nog steeds heeft het Evangelie een strijd met ons te voeren, om ons in de praktijk van het dagelijkse leven te leren gehoorzamen. Mensen moeten overwonnen worden door het Evangelie. Voor het eerst en dan telkens opnieuw. Maar Goddank, die berijder van het witte paard voegt de ene overwinning bij de andere. Waar het Evangelie een mens aangrijpt en met zijn pijl in het hart raakt, daar wordt een mens, uiteindelijk, klein en verslagen, daar levert een mens tenslotte

IN DIT NUMMER

- 153 Ds R. Brands: Tot voortgang van het Evangelie
- 154 Drs W. G. Rietkerk: Zijn alle godsdiensten gelijk?
- 155 Prof. Dr J. G. Knol: De vreugde die blijft
- 156 J. Mastenbroek: Van humanistische filosofie hebben we echt niets te verwachten . . .
- 156 H. Langerak: Humor in de woordkunst (1)
- 158 P. C. van Wijk: Terloops . . .

toch zijn eigen wapens in en geeft zich over. Want het is het Evangelie van Jezus Christus, van Hem die alle macht heeft in hemel en op aarde. Maar het hart van een mens geeft zich niet zomaar over. En daarom brengt het Evangelie hulp troepen in stelling; wonderlijke, verschrikkelijke hulp troepen zijn het; sombere paarden, die achter dat witte paard aankomen: een rossig paard en zijn berijder neemt de vrede weg van de aarde, zodat de mensen elkaar afslachten, verwarring, opstand, oorlog vloeien daaruit voort. Daarachter volgt het zwarte paard... het ziet zwart van de honger. Zijn berijder houdt een weegschaal in z'n hand: het voedsel wordt nauwkeurig uitgemeten, want er is schaarste, en wat er nog is, is duur.

Daarachter komt nog het ergste, een vaal paard, geel-grijs, afschrikwekkend-lelijk. En de dood zit er boven op! En het dodenrijk komt zijn buit binnenhalen. De dood maait neer en het dodenrijk haalt binnen.

Zo komen de hulp troepen van het Evangelie; ze schrikken de mensen op; ze doen de mensen breken met de gedachte dat hier, op deze aarde, het ware geluk te vinden zou zijn; zo kan Jezus Christus de moeiten van onze eigen tijd gebruiken om harten van mensen te breken en op Hem te richten en leren Hem om genade te smeken, in ootmoed en ontzag. Dát wil Hij nl., dat we doen, ons verootmoedigen en dicht bij Hem leven, want Hij wil een toevlucht zijn voor al de Zijnen.

W. G. Rietkerk — Utrecht

Zijn alle godsdiensten gelijk?

c. Christianity is not good views, but good news.

Dit Engelse citaat is van een zending die daarmee de kern van het christelijk geloof aanduidde: het christelijk geloof is (in zijn wezen) niet een goede visie, maar goed nieuws. (Leslie Newbegin).

Wij zouden in dit artikel ons vanuit de vraag: zijn alle godsdiensten gelijk? laten terugwerpen op onszelf. Wat is de kern van ons geloof? Het bovenstaande citaat geeft ons daarbij de goede hulp. Want inderdaad: het meest kenmerkende van het christelijk geloof is dit dat het de wereld is ingegaan als „evangelie”. Het woord „evangelie” is het beste geschikt om er de hele bijbel mee aan te duiden. Evangelie nu betekent: goed nieuws. De apostelen zijn de wereld ingetrokken als herauten. Het woord 'evangelie' of 'tijding' of 'boodschap' zijn woorden die in Nieuwtestamentische tijden ontleend zijn aan het normale wereldse spraakgebruik. Men draaide in die tijd niet de radio-nieuwsdienst aan, of keek naar het journaal, maar men was voor goed (of slecht) nieuws afhankelijk van herauten die te paard het rijk rondtrokken en daar hun boodschap verkondigden. In tijden van spanningen werd er naar de komst van deze heraut uitgekeken. Men wist dat barbaren het rijk waren binnengedrongen en nu was het de vraag:

kerkelijk leven

zouden de keizerlijke legioenen in staat zijn de inval van de barbaren af te slaan? Zo niet dan wisten al de burgers dat binnen korte of langere tijd ook hun eigen stad zou worden belegerd en te val gebracht...

Wij kunnen ons voorstellen met hoe grote spanning de burgers van die stad naar dit nieuws van de heraut hebben uitgezien: als hij het marktplein opreed en de handen in triumf omhoog hief en uitriep 'wij hebben gewonnen' dan wist het volk dat het het leven weer voor zich had — en het brak los in gejuich, maar als de heraut het hoofd liet zakken en zei: „de slag is verloren”, dan wist het volk dat de dood nabij was en ging het terneer-geslagen naar huis.

Het woord dat in deze berichtgeving via de heraut centraal stond, dat heeft de Here Jezus zelf en hebben later de apostelen overgenomen om er het wezen van hun boodschap mee aan te duiden. Hun 'leer' was niet een diep-doordachte levensfilosofie à la de Grieken — ook al kan je er diep over nadenken, hun onderwijs was niet naar de

pastorale notities

NIEUWE KERK

We blijven nog even na in de Nieuwe Kerk van Amsterdam, nadat we daar, via de t.v., getuige waren van de inhuldiging van de nieuwe koningin. De media hebben veel aandacht besteed aan de restauratie van het gebouw. Iemand vroeg: Wist u dat deze kerk ooit gekraakt is? Hij doelde op de „paneel-zagerij”, een gebeurtenis bij de „doleantie” in 1886. Ik kan hier het verhaal niet vertellen. Het is o.a. te vinden in het boek van m'n vader: Het wonder van de negentiende eeuw. Als aantekening bij hoofdstuk XXV. Ik wilde iets anders in herinnering brengen: in 1962 werd de beruchte deur van de „kraakactie” verwijderd, in het kader van de

restaurant. Vlak voordat de timmerlui eraan begonnen, stond Buskes ernaar te kijken. Hij mediteerde: Hoeveel predikanten zouden het besterven, als ze terwille van het Koninkrijk Gods binnen de kerk een deur moesten intrappen. Het vervolg van Buskes' meditatie kan ik me niet herinneren. Misschien sprak zijn verwantschap aan de doleantie nog mee. Mogelijk dacht hij aan predikanten, die zich maar blijven voegen naar de oude adat van de gemeente, ook al zijn ze van mening, dat sommige dingen anders moeten, maar ja, de trammelant die je dan krijgt. We schrikken van de krantekop: „Kerk bereikt overgrote deel van jeugd niet meer”. Boomsma van Youth for Christ heeft dat gezegd. Hij heeft wel zoveel ervaring op dat punt, dat het niet aangaat om over zo'n zin de schouders op te halen. Er wordt op een deur geklopt. Ze wordt nog niet ingetrapt. Laat me er volgende week wat nader op in mogen gaan, op dat verslag in de krant.

A. H. Algra, Sliedrecht

kern een ethisch reveil, ook al vloeide er wel een heel bepaalde stijl van leven uit voort, hun boodschap was evangelie: goed nieuws — naar zijn kern een herautenboodschap over iets wat buiten ons is gebeurd, op een heel speciale plaats en op een precies aan te geven moment: en dát wat daar gebeurd is, is iets wat van allesbessende betekenis is van mijn leven: leven of dood hangen van dat gebeuren af!

Hier ligt de kern van het christelijk geloof: het is **evangelie**. Dáár in Jeruzalem toen en toen is de overwinning betaald op die machten die mij en ieder mens in de greep houden (Rom. 8 : 2). Hoe krijg ik deel aan die overwinning, hoe laat ik die doorwerken, en mij erbij inschakelen, dat zijn de centrale vragen voor iedere christen.

Dat betekent dat in zeker opzicht het christendom maar nauwelijks een religie valt te noemen. Het is zozeer aan de aarde en haar geschiedenis verbonden dat het eerder behoort bij de historische bewegingen. Het is zo weinig geconcentreerd op de vraag: wat ik moet doen om God te vinden... dat het nauwelijks religieus mag heten. Alles draait rondom de goede tijding: wat de Heer heeft gedaan om ons van onze vijanden te verlossen en die overwinning is historisch daatbaar en geografisch aanwijsbaar. Dat goede nieuws uit Jeruzalem is de kern van ons geloof. Dat stelt ons al direct voor enkele grote moeiten als wij ons geloof vergelijken met dát van andere godsdiensten: want het eerste wat wij vragen is: hebben zij hiervan ook gehoord? Zo niet, zien zij dan

misschien ook niet naar dit nieuws? Of hebben zij andere wegen gevonden om de machten die de mens in de greep houden (zonde en dood) te overwinnen? Wie op dit punt doorvraagt zal stuiten:

a. op een totaal verschil wat betreft de **heilsweg**. Bij alle niet-christelijke godsdiensten wordt de heilsweg beheerst door de vraag: wat de mens moet doen om tot God en het heil op te klimmen: de Joden via de wet, de Mohammedanen via de 5 religieuze plichten, Boeddha via het acht-voudig pad. Terwijl de kern van het Evangelie ons een omgekeerde weg wijst: Wat God heeft gedaan om ons te bereiken — wat Hij als de Koning gedaan heeft om ons van de barbaarse machten te bevrijden — Joh. 3 : 16: want alzo lief heeft God de wereld gehad dat Hij zijn Zoon gezonden heeft... Hij heeft zich naar ons uitgestrekt en wij behoeven voor die overwinning niets te doen — ze is buiten ons om betaald: wij behoeven ze alleen maar wáár te laten zijn. Dat is alles. Dat is geloof.

b. Deze benadering van het christelijk geloof vanuit het woord evangelie laat ook zien hoe uniek de bijbelse **visie op God** is. De God van de bijbel is niet „de onbewogen Beweger” van Aristoteles die alles in beweging zet, maar zelf onbewogen blijft. Integendeel Hij staat in vlam en vuur voor zijn wereld (Ps. 18). Hij is ook niet de Strengere Rechter die wacht tot wij aan zijn voorwaarden hebben voldaan tot Hij ons te hulp komt (de

Farizeeën...). Hij is evenmin de grote Horlogemaker, zoals de denkers van de Verlichting (Lessing e.a.) van Hem dachten die heel de wereld als een reuze uurwerk heeft gemaakt en opgewonden om haar nu te laten aflopen naar eigen wetten... De God van de bijbel is ook geen onpersoonlijke alles omvangende macht zoals het Oosten denkt van God, Hij is juist hoogstpersoonlijk betrokken op Zijn wereld — zich inzettend voor Zijn mensen in een heilige liefde. Hij heeft zich in Zijn Zoon in hun geschiedenis gemengd, ook al was dat een geschiedenis van rebellen — en hij heeft de Vijand, de Tegenstander ontroond op een wijze die ieder verbluft nl. door Zich aan hem gewonnen te geven. Zo heeft Hij in onze geschiedenis — in onze geografisch bepaalde wereld van binnen uit de Boze overwonnen. Een God als een Koning, die Knecht werd om ons allen heel persoonlijk te kunnen omarmen dat is de kern van de bijbelse leer van God.

Het zijn deze verschillen die ons een antwoord in de mond leggen op de vraag: zijn alle godsdiensten gelijk? Het christelijk geloof wordt gekenmerkt door een unieke proclamatie, een unieke heilsweg, en een heilsweg, en een unieke zelfopenbaring van God. Omdat wij dit evangelie, met deze heilsweg en deze God niet ontmoeten in andere godsdiensten blijft het antwoord op de vraag: zijn alle godsdiensten gelijk? negatief. Neen zij zijn niet gelijk, ook niet naar wezen of kern.

Ik las in een Duits tijdschrift van een openbaar debat dat een evangelisch christen dr. Friso Melzer pas geleden in India hield met een Brahmaan. Hij bedacht argument op argument om de uniciteit van het christelijk geloof aan te geven. Maar steeds kwam de Brahmaan terug met het antwoord: dat geloven wij ook — ook bij ons leven deze geloofsvoorstellingen enz. Tenslotte raakte dr. Melzer van zijn stuk en liet zich vrij plomp en rechtstreeks de opmerking ontval- len: maar „what about Jesus-Christ?“, maar wat zegt u dan van Jezus Christus?, waarop de hindoe antwoordde: „ja dat is waar, **die hebben wij niet**“... (Offensive 80, 2, blz. 89). Zo kort kan inderdaad heel het verschil tussen het christelijk geloof en de andere godsdiensten worden aangeduid. Want het is juist de kennis van Jezus, die ons brengt tot een heel ander besef van de wereld als geschiedenis, een omgekeerde heilsweg en een persoonlijk God. Dat komt alles samen in Hem, die gezegd heeft: **Ik ben** de weg, de waarheid en het leven. Hoezeer Hij verschilt van de God van de Hindoe's dat moge tenslotte blijken uit de volgende anecdote, die ik aantrof in het boekje van Verkuijl (a.w. 113): in een opstel van ds A. Pos over het Hindoeïsme vertelt hij hoe hij eens het huis van een hindoe betrad. In dit huis zag ik twee platen. Op de éne plaat

zag men Krishna (de voornaamste godenverschijning van de hindoe's) in het spel der liefde met zijn geliefde Radha, hangende in een schommel, zoekende naar liefdelust. Op de andere plaats zag men Jezus afgebeeld aan het kruis op Golgotha in liefdepijn stervende tot onze verlossing. Onder beide platen was het cynische woord geschreven: „Both are hanging“. Beiden hangen ze.

Ds Pos voegt daaraan toe: Nooit zag ik zo duidelijk het afgrond-diepe verschil tussen Krishna en Jezus Christus.

—o—

Intussen, ook al zijn wij wel een stap verder gekomen bij de beantwoording van de vraag of alle

godsdiensten gelijk zijn, toch wil ik het bij dit artikel niet laten. Ook vanuit de uniciteit van het christelijk geloof blijft de vraag belangrijk: hoe moeten wij dan aankijken tegen de wereld van godsdiensten rondom ons? Is de verhouding tussen hen en het christelijk geloof er een tussen dag en nacht? Is heel de wereld van religies buiten het christelijk geloof aan de macht van de Boze overgeleverd?

Er zijn tijden geweest dat christenen zich uitsluitend door dit zwart-wit denken lieten leiden. Al heel vroeg in de kerkgeschiedenis heeft Tertullianus suggestief gevraagd: wat heeft Jeruzalem gemeen met Athene? Geen enkel ander antwoord verwachtende dan: „niets!“. Christenen uit de traditie van de Reformatie hebben zich bij dit

zwart-wit denken meestal goed thuis gevoeld.

Toch zijn er ook vanouds wel antwoorden gegeven die meer de harmonie dan het konflikt benadrukten. De vroeg-christelijke apologeten zagen de Logos aan het werk in alle andere godsdiensten. De R.-Katholieke christenen voelen zich meer in dit klimaat van denken thuis. Daar zijn de andere godsdiensten haast gelijk aan het O.T.: een soort van voorbereiding vóór de ontvangst van het Evangelie van Jezus Christus dat afmaakt wat zij al begonnen te geloven of vermoeden.

Wat is de bijbelse benadering? De pessimistische of de optimistische visie op de wereld van de religies? Daarover ga ik graag verder de volgende keer.

De vreugde, die blijft

Er is een toenemende belangstelling in onze tijd voor de gehandicapte medemens.

Er is sprake ook van een andere kijk op zwakzinnigheid.

Dikwijls vanwege het idealistische: alle mensen zijn eigenlijk gelijk.

Denkend op basis van het verbond hebben we een andere kijk op zwakzinnigheid.

Ook anders dan je soms vindt bij de rechtzinnigheid.

Hoeveel ouders zijn juist in onze kringen niet door hun gehandicapte kind geworpen op de belofte! Hoe vaak werd niet door het kind de levensweg, soms de kerkelijke weg, van de ouders bepaald, en ook van anderen die tot de hofhouding (om met ps. 113 te spreken) van een prinses of prins der kerk behoorden.

Daarom geven we hier, als van meer dan plaatselijke betekenis, de woorden weer die door zijn vader werden gezegd bij de begrafenis van Abraham Gilles Knol, geboren 19 juli 1965, overleden 15 maart 1980.

Wie zal niet wenen, als hij van de Heer van hemel en aarde 'n gehandicapt kind krijgt toevertrouwd? Immers, het gehandicapt-zijn spreekt van verworping, getuigt van een doorwerking van de afval en van de ruimte die aan het demonische in deze wereld nog is gegeven.

In het gehandicapte kind komt toch, óók al willen wij dat niet weten, het demonische naar voren.

Want van de beginne is het alzo niet geweest.

In het gehandicapt-zijn kom het „onnatuurlijke“ naar voren.

Het niet-zijn zoals God het alles heeft bedoeld.

Wie zal dan niet wenen?

Maar het verdriet, het leed heeft niet het laatste woord. Want achter het demonische van elke handicap zien we de evangelische, de blijde toekomst opdoemen.

Stil maar, wacht maar.

Alles wordt nieuw.

De hemel en de aarde.

In het leven van onze Bram heeft het beginsel van deze toekomst gestalte gekregen.

In het leven van onze Bram brak iets van de zinvolheid van het leven door.

Wij, vader en moeder, broer en zussen, verpleegsters uit Zeeland en verpleegsters uit Zwammerdam, wij mochten alle naasten zijn voor Bram. En het kostte ons niet de minste moeite om de naaste te zijn van Bram.

En hij liet zich dit welgevallen.

Hij verstond de kunst om zich te laten verzorgen. In zijn wereld was het naaste-zijn voor hem normaal.

Omdat het zo behoort.

Omdat de mens zo behoort te zijn.

En zo werd in dit gehandicapte leven iets open-

baar van de maatschappij der toekomst, waarin het naaste-zijn geen probleem meer zal zijn.

Wie zal dan niet juichen?

Wie zal niet wenen wanneer de mens een kind gaat begraven?

Want het graf spreekt van de fundamentele mislukking van de mens om als God te zijn.

En wat is er voor de mens overgebleven op deze wereld?

De dood die de mens met al zijn plannen niet voor kan blijven. Wat overblijft is het graf dat pas op de jongste dag zal zeggen: **het is genoeg.**

Wie zal dan niet wenen?

Maar ook hier heerst het evangelie, de blijde boodschap.

Wie zal niet juichen als hij boven het graf van zijn kind ziet gloriën, de gloriekroon, die eeuwig bloeit op het hoofd van Davids grote Zoon.

Zaterdag is Bram, niet aan de hand van zijn vader of van zijn moeder, niet aan de hand van Carolien of aan de hand van zijn favouriete Louise uit Zwammerdam, maar aan de hand van zijn grote Naaste, de kindervriend, opgegaan naar Gods altaren.

Normaal, zoals het behoort.

Zoals de mens behoort te gaan.

Tot God, de Bron van vreugd.

Die vreugde blijft.

De vreugde van de nabijheid van die God, die Zijn Verbond onderhoudt van geslacht tot geslacht en sluit van kind tot kind.

De vreugde van de nabijheid van die God, die ruim veertien jaar geleden, een verbond sloot met Abraham Gilles Zijn Vrind.

J. Mastenbroek

Prof. dr. ir. E. Schuurman over werk onder studenten

Van humanistische filosofie hebben we echt niets te verwachten ...

Het hart en niet het denken is centrum van de mens

„Alle denken, ook dat van de grootste filosofen en meest baanbrekende wetenschappelijke vorsers, eindigt in een leegte en loopt dood als het voor de oplossing van de grote vragen van het leven en van ons samenleven uitsluitend op zichzelf bouwt en vertrouwt.

In het moderne humanistische denken is het denken zelf de afgod geworden. Het is in zichzelf gaan geloven.

Met dát zelfgenoegzame, maar uiteindelijk doodlopende denken komt de massa van onze studenten op de meeste universiteiten en hogescholen in aanraking, juist in die gevoelige levensperiode, waarin de jonge mens aan de studie is. En dan zien zij vaak het gevaar niet van die „ongelovige wetenschap”. Daarom is het goed, nee, laat ik zeggen: daarom is het *noodzakelijk* dat zij ook kennis kunnen maken met de christelijke filosofie zoals die op universiteiten en hogescholen wordt gedoceerd door de docenten van de Stichting voor Reformatorische Wijsbegeerte.

In die wijsbegeerte (of filosofie) gaat het om de vraag, hoe je als christen in de wetenschap, in het studeren bezig bent. De christelijke filosofie ziet het gelovige hart (en *niet* het autonome menselijke denken) als centrum van de mens en van ook zijn wetenschappelijk bezig zijn. Dat wil zeggen, dat hij in geloof luistert naar Gods Openbaring.

De hele moderne wetenschap weet geen raad met de mens, maar de christen weet, dat de mens is geschapen naar Gods beeld, dat er een schepping is, dat er wetten zijn van God, die gelden voor die schepping, dat er geheimen zijn, dat de werkelijkheid die door de wetenschap wordt onderzocht gedragen wordt door die wet van God. Als je je dat goed bewust bent, dan ervaar je een grote bevrijding, een diepe vreugde. Dan weet je dat je een antwoord hebt op die verschrikkelijke uitzichtloosheid, zinloosheid en leegte, waarop het denken van de denkers, die vandaag zo in de mode zijn, uitloopt.

Het is de christelijke filosofie, die wij Reformatorische wijsbegeerte noemen, die laat zien hoe de integratie tussen geloof en wetenschap mogelijk is. Dat is vooral voor studenten die christen willen zijn geweldig belangrijk. De aanraking met deze wijsbegeerte betekent voor ontelbaren, dat zij hun geloof behouden en in hun hele verdere leven er de vruchten van plukken. Overal kom ik ze tegen, die zeggen: „Wat heb ik er veel aan gehad, aan die colleges in de Reformatorische wijsbegeerte...”

We praten met prof. dr. ir. Egbert Schuurman, één van de hoogleraren van de Stichting voor Reformatorische Wijsbegeerte, over zijn colleges en zijn contacten met studenten aan de Technische Hogeschool te Delft en de TH in Eindhoven. Zelf maakte hij tijdens zijn studie aan de Delftse TH met het christelijk filosofen kennis toen prof. dr. ir. H. van Riessen — zijn voorganger — daar doceerde. Beiden zijn zij ingenieur. Of moeten we zeggen: zijn zij ingenieur geweest, wan tthans zijn zij filosoof! Beiden hebben zij veel nagedacht over de vraag of de mens wel een juist inzicht heeft in- en het juiste gebruik maakt van de techniek, een vraag die hoogst actueel is nu de ontwikkeling van de moderne techniek de mens de baas blijkt te zijn geworden. „De verwoestingen, die de mens met behulp van de techniek heeft veroorzaakt, zijn zó vreselijk en schijnen zo onherroepelijk, dat ook de mens zelf er op den duur het slachtoffer van dreigt te worden”, zegt Schuurman in zijn boek „Techniek, middel of moloch?”, Kok, Kampen, 1977 (te verkrijgen bij het centrum van de Stichting voor Reformatorische Wijsbegeerte, postbus 149, Maarssen).

Schuurman constateert ook, dat het studieprogramma van a.s. ingenieurs weinig of geen plaats biedt voor het *nadenken* over de techniek en over haar gevolgen voor de cultuur. Juist ook daarom is het zo noodzakelijk, dat op de TH's christen-filosofen colleges geven, die studenten helpen om tot dit nadenken te komen.

Aan andere universiteiten (te Groningen en Utrecht door prof. dr. J. Dengerink, te Leiden door prof. dr. S. Griffioen, te Rotterdam door prof. dr. B. Goudzwaard (a.i.) en te Wageningen en Twente door drs. ir. S. Strijbos (a.i.)) worden eveneens colleges gegeven of worden werkgroepen geleid vanwege genoemde stichting om ook daar studenten in staat te stellen zicht te krijgen op de verhouding tussen en de integratie van geloof en wetenschap.

„Er is niets in deze wereld waarvan Christus niet zegt: „Het is Mijn”, dit credo hebben de grondleggers van de calvinistische of reformatorische wijsbegeerte voortdurend voor ogen gehad en hun opvolgers — we noemen hen hierboven — hebben het overgenomen. Ook voor studie en we-

tenschap geldt dit, evenals voor elk ander terrein waarop de mens bezig kan zijn: het onderwijs, de politiek, het vakbondswerk, de ziekenzorg, het boerenbedrijf, de onderneming, de publiciteit, de techniek enz.

Op al die terreinen en in ieders dagelijkse werk en levenspraktijk rijzen vragen, soms heel beklemmende. Wat is de zin ervan, waarom gaat het uiteindelijk? Niet alleen christenen houden zich met zulke vragen bezig. Ieder mens, die nadenkt, zoekt, maar de *ongelovige* zoekt *zijn* weg.

Reformatorische wijsbegeerte, die, als alle filosofie, in het bijzonder bezig is met de diepste problemen van het mens-zijn, van wereld en werkelijkheid, heeft echter duidelijk gemaakt, dat wij, mensen, niet zelf de weg hoeven uit te stippelen, maar dat hij ons gewezen wordt en dat wij hem moeten gaan. Als wij met vragen zitten, dan moeten we luisteren naar Gods Woord en niet onze weg zoeken door middel van ons denken. Dan moeten we de ons geopenbaarde inzichten tot leidraad nemen. Doe je dat, dan ontdek je ineens dat je verder komt, dat er op een bevrijdend manier licht valt op de problemen. Dan kun je zeggen van de politicus: „Wat doet hij eigenlijk?” In allerlei beschouwingen blijkt dan heel sterk de wil tot de macht aanwezig te zijn. In de economie is het hoofdmotief winst maken. In de wetenschap is het motief kennis-is-macht. In de techniek is het motief: gróót maken, de Babel-cultuur, techniek om de techniek. Zo kun je door gaan. En als je al die motieven hebt uitgegraven, dan zie je dat de mens daarin centraal staat en dat het motief steeds en overal op hem is gericht. Ik noem dat het afvallig machtsmotief.

Laten we nu eens kijken naar wat het zou moeten zijn. Het christelijke denken leert ons, dat de zin van de wetenschap is, dat je groeit in wijsheid en inzicht. En wat is wijsheid? Dat Christus dé wijsheid is. Daar zitten we al meteen in het verwijzende en in de afhankelijkheid. De zin van de techniek? Dat is de Bijbelse opdracht tot bouwen en bewaren. Van de politiek? Dat is gerechtigheid bevorderen. Het zinmotief op economisch gebied is het goede rentmeesterschap, waarover prof. dr. Goudzwaard zulke uitstekende gedachten heeft ontwikkeld.

In dit alles ontdek je dan, dat het christelijk motief van de mens af wijst, dat het motief is: *dienen in liefde*. Zo kunnen we ons realiseren uit welke motieven we ook zelf leven en werken. Zo kan een technicus tot het inzicht komen, dat zijn techniek geen doel is, maar een middel om het geschapene tot eer van God en als dienst aan de schepselen tot ontplooiing te brengen. Wat krijg je, alleen al op dit terrein, dan van de techniek een totaal ander beeld, dan het gruwelijke beeld, dat de mensheid er thans van heeft, nu de techniek een bedreiging lijkt te worden voor mens en wereld!”

Prof. Schuurman spreekt met een grote gedrevenheid. Als we hem zo horen, verbaast het ons niet, dat zijn colleges populair zijn en dat hij onlangs, toen hij een serie colleges gaf over *geloof en denken* telkens een stampvolle zaal met studenten had. Een man die rechtstreeks vanuit zijn

H. Langerak / Utrecht

Humor in de woordkunst (1)

U hebt misschien bij het lezen van dit opschrift gedacht: Het is deze keer lachen geblazen. Maar dan bent U toch even te vlug geweest, of beter gezegd, te éénzijdig. Precies als degene die bij het lezen dacht: Dat wordt huilen.

Humor is immers een lach en een traan, dus heeft de laatste ook een beetje gelijk.

Laten we, om beide eenzijdigheden te voorkomen, eerst even ingaan op de vraag: Wat is humor?

geloof met de wetenschap bezig is en volgens de beste trekken uit de traditie van de Reformatorische wijsbegeerte voortdurend uitstapjes maakt naar het gewone, dagelijkse leven en de praktijk op schier elk gebied. Filosofie of wijsbegeerte, het is voor de meesten van ons nog altijd een moeilijk begrip. Maar als je hem hoort zeggen, dat het wijsgerig nadenken over de zin van het leven, de geschiedenis, de mens, kortom van alles wat de mens maar doen kan, nou precies dát is, waarom het in de wijsbegeerte gaat en dat de christen-wijsgeer daarbij niet zijn denkweg maar Christus' „Ik ben de weg, de waarheid en het leven” tot route kiest, dan krijgt die filosofie herkenbare trekken en dan zie je, dat zij bruikbaar wordt voor het praktische bestaan. En voor dát bestaan worden toch ook die tienduizenden studenten gevormd en opgeleid!

„Weet je”, zegt Schuurman, „wat mij zo verwondert? Dat juist Gereformeerden zo makkelijk achter nieuwe denkrichtingen aanlopen, zelfs achter allerlei neo-Marxismen. Een werkelijk verbazingwekkende modegevoeligheid! Maar vooral een verwerpelijke kritiekloosheid. Zij laten na die oude of nieuwe filosofieën te analyseren en werkelijk te confronteren met Gods Woord. Ik denk, dat dat komt doordat ook zij het denken zo belangrijk vinden. Zodra zien zij zich gesteld voor een diepgaand probleem of zij vertonen de neiging er denkend mee klaar te willen komen. Dat is echter geen christelijke houding. En je komt er ook niet uit op die manier. De problemen worden alleen maar groter. Zelfs de humanistische denkers beginnen thans in de gaten te krijgen, dat het een onmogelijkheid is om het denken tot centrum van het bestaan en de rede, het verstand, tot centrum van de mens te maken. Het denken heeft langzamerhand de functie gekregen van het touw van de bergbeklimmer, dat hij met de éne hand vasthoudt om er met de andere langs omhoog te klimmen. Tegenwoordig is er veel protest tegen dat wetenschappelijke denken. Men zoekt uitwegen. Maar altijd weer probeert men die te vinden door middel van het denken. Kijk maar naar de denkers van de z.g. „tegencultuur”, naar een neo-Marxist als Habermas, naar Heidegger of de nieuwe Franse filosofen en de Club van Rome: zij zeggen: „Er moet een nieuw soort denken komen, want de problemen worden al maar groter!” Wéér... denken!

Vanuit het Bijbels mensbeeld moet je zien, dat niet het denken het centrum is van de mens, maar het hart. En dat het denken slechts een bepaalde activiteit is van de mens. En een activiteit die gestuurd wordt door en vanuit het hart, het gelovige hart! Kijk, dát is dan ook meteen het fundament van de Reformatorische wijsbegeerte. Op dat fundament is het geloofshuis van waaruit de christelijke wetenschap wordt bedreven, gebouwd.

Al die andere wetenschappen zijn vreemde woningen, waarin de denkende mens, ontheemd, zoekt naar antwoord op zijn vragen en waarin geen enkel werkelijk uitzicht biedend antwoord te vinden is.

Een christen moet dicht bij huis blijven. Ook als hij studeert, ook als hij colleges geeft, ook als hij waar ook in de praktijk bezig is.

Die boodschap proberen wij aan de studenten te brengen. Het is een boodschap die bevrijdt en zelfs vreugde schenkt al is de wereld om ons heen nog zo dreigend en somber. Trouwens, over die wereld heeft Christus ons geleerd ons geen illusies te maken. Dat is een *realisme*, dat de ongelovige denker tot wanhoop voert, maar de christen doet beseffen, dat zijn hoop is gebaseerd op het Koninkrijk van God, inderdaad: *gebaseerd!*

De Stichting voor Reformatorische Wijsbegeerte is thans bezig nieuwe hoogleraren aan te trekken voor het werk op universiteiten en hogescholen. Dat werk groeit en de vraag er naar groeit nog harder. Wie daarin een roeping herkent om dat werk te steunen, want het steunt geheel op vrijwillige donateurs, die leze de advertentie op de achterpagina.

Het woord is afkomstig van het latijnse woord „humores”, dat lichaams-sappen aanduidt. Deze lichaamssappen bepaalden volgens de Hippokratische geneeskunde, de geestelijke gesteldheid van de mens.

Iemand kon, om maar iets te noemen, wat te veel aan zwarte gal hebben, en was dan beslist niet vrolijk. Integendeel, zwartgallig.

In de jaren 1500 meenden de geneeskundigen dat mensen die lastig waren voor hun omgeving, aan „humor” leden.

Later (dat is het levende van de taal) kreeg het woord meer te maken met de bestrijding van de zwaarmoedigheid. Dat deed dan iemand die „humor” had. Die werkte dan aan de verbetering van het humeur (let op dit woord) van zijn medemensen.

U hebt al wel gemerkt dat humor te maken heeft met een lach en een traan. Er zou geen humor zijn als er nooit iets te huilen viel, of als er geen menselijke zwakheden waren.

Je zou de humor kunnen omschrijven als de verwekker van de glimlach, die de traan vriendelijk en fijnzinnig tracht te drogen, of de menselijke zwakte geestig relativiseert.

Maar omdat dichters dat veel beter kunnen zeggen dan ik, laat ik er daar maar één van aan het woord.

De Genestet zegt ervan:

HUMOR

Een rijke taal vol geest en . . . ingehouden tranen,
Vol zin, . . . ook zeer geschikt tot leeren en vermanen,

Mits maar de vrienden haar verstaan,
Want velen klinkt ze als Grieks; voor andren weer . . . profaan.

Uit deze dichterlijke omschrijving merkt U al wel, dat de echte humor niet altijd even gemakkelijk te ontdekken valt.

Dat komt onder meer omdat er naast de humor, de ironie is, de meer of minder flauwe grap en de pure kolder.

Ik ga van die verschillende typen eens wat doorgeven. U mag ze zelf rangschikken.

VADER

vader is nog zó vitaal
vader heeft een topconditie
ook al is z'n koppie kaal
en al hijgt ie soms 'n pietsie

vader tennist elke dag
doet wat jonge kerels dejen
gist'ren is ie onverwacht
bij de ping-pong uitgeglejen

en nou mot 'ie onder 't mes
tot z'n grote droefenis
'k denk dat hij nu op zaal zes
weer zo oud wordt als ie is

Dit is van Toon Hermans, het volgende gedicht is van Piet Paaltjens, die erg gauw verliefd werd en daar veel van geweten heeft.

Wij zaten met ons vieren
In den tuin van de sociëteit.
„Kijk, jongens!” riep Sand, „wat passeert daar
Een eeuwig knappe meid”.

„Ja”, zei Kaai, „dat 's een pracht van een meisje,
Zoo zijn er geen twaalf in 't land!”
„Ik hoor”, zucht Haas, „ze is in stilte
Geëngageerd met een luitenant”.

„Wat mankeert je, Paal? riep Sand weer,
„Je wordt zo bleek als de dood!
Neem wat dubbelgebeide!” — „Nee, Dundas!”
Schreeuwde Haas, „breng gauw een glas rood!”

Wel dronk ik, om Haas te plezieren,
Het rood uit, — ook smaakte 't wel goed, —
Maar op geen van mijn beide wangen
Herriep het den rozenloed.

Sinds ik weet dat een luitnant in stilte
Mag bluffen op háár bezit,
Zien mijn vroeggeknakte wangen
Onherroeplijk marmarwit.

De volgende twee grappen op rijm zijn van Trijntje Pop.

OP EEN STREEPJESPOES

Een streepjespoes met honderd streepjes
had op haar hoofd een hoed met neepjes,
en op die muts, verguld op snee,
stond „VOETEN VEGEN S.V.P.”
en als je dat las, dan begreep je:
door deze poes liep nog een streepje.

OP EEN ZIJDERUPS

De Zijderupsenbond te Ede
betoogde voor de wereldvrede.
Met zijden doeken liep men rond
waarop de leus geschreven stond:
LEVE DE VREDE, WANT HET LEGER
KOST GELD EN DRAAGT ALLEEN MAAR JAEGER.

Och, laten we maar eens lachen.

Een volgende keer wil ik de gedichtenbundels van Toon Hermans, t.w. „Liggen in het gras” en „Fluiten naar de overkant” bespreken. Dat is echt niet alleen lachen geblazen. Wacht maar.

door P. C. van Wijk - Zaltbommel

De man die jaloers was op zijn broer

Als u wel eens in Brabant bent geweest hebt u vast wel eens gehoord dat onze lieve Heer rare kostgangers heeft. Die kostgangers heeft hij niet in de hemel maar hier op aarde. En de aarde is groter dan Brabant zodat u er vast wel eens één bent tegengekomen. Trouwens, misschien zie ik er wel één als ik u tegenkom en ontdekt u er één als u mij ontmoet. Maar goed, dicht bij mij in de buurt woont ook zo'n vreemde vogel. Eerst waren er twee, twee broers, maar een jaar of vier geleden is er één gestorven. Als je de nog levende broer geloven mag is eigenlijk de verkeerde gestorven. Eigenlijk had hij — die nu nog leeft dus — eerder moeten 'gaan'. Maar ja, zulke dingen gebeuren niet op bestelling. Daar is Jan inmiddels ook achter gekomen. 't Was een apart stel, die twee bij elkaar. Toen ik ze leerden kennen waren ze al in de zestig, laten we zeggen dat Jan 62 en Kees 65 was. Ze woonden samen op een boerderijtje aan de Linge. Voor wie het met de aardrijkskunde wat moeilijk heeft vertel ik er maar bij dat de Linge een riviertje is dat dwars door de Betuwe stroomt, van Oost naar West tot bij Gorinchem. Behalve Jan en Kees waren op die boerderij een stuk of tien beesten, een stel konijnen en kippen en natuurlijk een aantal katten. Groot was de hele 'bedoening' niet, slechts een paar bunder land (voor de stadsmens: een bunder is één hectare).

De jongste broer Jan was al vanaf zijn jeugd wat krakkemikkerig. Ik kan dat woord niet goed vertalen maar het heeft iets te maken met een krakende wagen die het lang kan volhouden. Jan was zo'n krakende wagen. Hij wist dat zelf ook heel goed en hij vertelt er nu nog smakelijk van dat hij als jongen eigenlijk al niet sterk was. Z'n hart is niet best, z'n longen waren vroeger al niet goed en z'n maag is ook z'n leven lang van streek geweest. Als je dat allemaal goed overweegt is het een wonder dat Jan er nog is. Dat vindt hij zelf ook. 'Vijftien jaar geleden vertrouwde hij me al toe dat hij het wel niet lang meer maken zou. Maar Jan is er nog steeds. En z'n broer die eigenlijk weinig mankeerde liet het vier jaar geleden opeens afweten. Ik vertel dit zoals Jan er zelf over praat. Hij is niet gewend om God er bij te halen, daar heeft hij moeite mee. Maar Kees ging opeens dood, in een paar dagen

was het gebeurd. Hij werd niet goed op het land, hij werd vanaf het land de ziekenwagen ingedragen en de aardappelen bleven ongerooid achter en twee dagen later was hij dood en weer vier dagen later werd hij begraven. En op de avond van de begrafenisdag bleef Jan alleen achter, vol verbazing dat niet hij maar zijn broer was begraven.

Dat het hart van z'n broer slechter was dan het zijne was een grote tegenvaller voor hem. Als u nu denkt dat Jan graag dood gaat dan hebt u het mis. Want hij heeft nogal onzekerheden op dat punt. Eigenlijk houdt hij God er het liefst buiten, dat vindt hij het gemakkelijkst. Alleen is hij er niet zeker van of God er echt wel buiten staat. Daar denkt hij wel eens over na, maar dat Kees eerst begraven werd was een tegenvaller voor hem. Opeens was niet hij de zwakste maar z'n broer in de kist. Intussen is Jan er nog steeds. Met 'boeren' is hij opgehouden. Hij heeft z'n tuin nog en daar heeft hij genoeg aan. Tenslotte moet hij aan z'n hart denken en aan z'n longen en aan z'n maag... En als je aan hem vraagt hoe het gaat zegt hij telkens precies hetzelfde: 'Och, 't is niet veel met me...' En dat zal hij wel blijven zeggen totdat de wagen ophoudt met kraken.

't Is niet veel met me... Ten diepste kan hij het nog steeds niet verkroppen dat Kees hem voorging. Er valt van Jan nog veel meer te vertellen. Hij is niet onvermogen, maar hij is niet te beroerd om elk jaar vast wat weg te geven aan zijn neven en nichten. Hoe hij ook tegen de dood aankijkt, hij is niet van plan om z'n spaarbankboekjes mee te nemen in de kist.

—o—

Soms leest Jan in de bijbel en af en toe komt de dominee op bezoek.

Dordrecht/Zwijndrecht — Broeder Horsman is officieel in dienst getreden van de gemeenten Dordrecht en Zwijndrecht. Zijn adres is: Weeskinderendijk 141, Dordrecht, tel. 078-143914.

Cogma — De eerstvolgende reis naar de Bondsrepubliek hopen we te maken van 16 tot en met 21 mei a.s. Zondag 18 mei hoopt ds L. W. G. Blokhuis van Schiedam voor te gaan in de kerkdienst van de luchtmacht-basis Bramsche-Hesepe. Allen die met ons contact onderhouden, of liever gezegd, waarmee wij contact onderhouden, en die in de

Naar de kerk gaan doet hij niet meer, u snapt het al: z'n benen willen ook niet meer zo best. En zo sukkelde Jan elke dag opnieuw door. Totdat de wagen niet meer kraakt maar stilstaat. Ik zei al dat de dominee af en toe bij Jan op bezoek komt. Geen van beiden vinden ze er wat aan. Jan niet omdat hij vindt dat de dominee maar wat 'kletst' en de dominee niet omdat hij het zo moeilijk vindt bij Jan 'achter het vestje te komen'. Toen ik die dominee laatst zag — 't is een hervormde maar die kom ik ook wel eens tegen — vroeg ik hem weer eens naar Jan toe te gaan. Weet u wat hij toen antwoordde: 'U hebt gemakkelijk praten...'

Ja, als wij al moeite hebben met lastige kostgangers om te gaan dan zal de Heer er ook wel eens moeite mee hebben. Maar God kan het aan omdat hij zachtmoedig en barmhartig is en luisteren kan.

De Zieke

*Ik kijk naar buiten
'k zie de mensen lopen
zij gaan als vreemden
aan mijn raam voorbij
Ik ben alleen, en denk
Zou er niemand komen
heeft er niet één mens
even, een gesprek met mij?
en dan... legt Gij UW
Zegenende Handen
over mij heen, en
'k Weet dit is genoeg
Al zou er nu vandaag
zelfs geen vriend meer komen
dan is het Heer, nog
meer, dan dat ik van U vroeg!!*

L. W. Brinkman-Oosterman

omgeving van Bramsche wonen en werken, worden in deze kerkdienst verwacht.

We hopen dat u allen al het mogelijke zult doen om ons bezoektteam te ontmoeten.

Degenen die vorig jaar verhinderd waren tijdens onze najaarsreis, hopen we in elk geval aan te treffen.

Bedenk voorts, dat het thuisfront al het mogelijke doet om met u het contact te onderhouden, wil dus van uw kant eveneens al het mogelijke doen om deze reis aan het gestelde doel te doen beantwoorden.

Tot ziens D.V. 16 tot en met 21 mei aanstaande.

Zending / Werk Buitenslands

Zoals aan gekondigd hoop ik vanaf nu geregeld (korte) berichten op te nemen van activiteiten van leden van onze kerken die buitenslands zendings- of ontwikkelingswerk doen. De gebruikelijke informatie over „ons eigen zendingswerk” mag daaronder natuurlijk niet lijden. Dat wordt allereerst vermeld.

P.J.v.K.

Ds Reitsema

In maart jl. schreef ds Reitsema weer een gebedsbrief. We citeren hieruit: „Op de nieuwe post Salimba zijn we met een doopklas begonnen. Vier volwassen vrouwen volgen die. Allemaal uit heidense families. Een van hen is de dochter van een toverdokter. Wilt u speciaal voor haar bidden. Het is zo'n geweldige stap om uit de wereld van de voorouderverering over te gaan naar het rijk van onze Here Jezus Christus. Alleen de Heilige Geest kan de mensen helpen om die stap te doen. Op Salimba hebben we een fijne onderwijzeres gekregen. Ze is begonnen met een zondagsschool die goed loopt. We danken de Here voor haar.

Op Indaleni zijn pas weer een paar volwassenen gedoopt en anderen volgen doopklas. Enkele jonge vrouwen hebben het vreselijk moeilijk thuis, omdat hun mannen fel tegen het evangelie zijn gekant en hen verbieden de kerkdiensten bij te wonen.

Ook onder de Indiërs hebben we met dit verzet te maken. Een jonge vrouw uit een Hindoe familie wil gedoopt worden, maar haar man is een felle tegenstander. Bidt ook voor de zondagsschool van Betty Naidoo en mijn vrouw. De opkomst is nogal wisselend. Dat maakt het plannen van de lessen niet gemakkelijk.

Het Bijbelschoolwerk wordt nog steeds gezegend. Het afgelopen jaar hadden we bijna 300 cursisten. Ook deze maand hadden we een fijne groep meisjes voor een week.

De familie van onze evangelist Ndlovu heeft speciaal gebed nodig, nu mevrouw Ndlovu weer naar school is, wat voor haar slechtziende man en haar 3 kindertjes niet altijd even gemakkelijk is.

Op Nkulungwane is het nog steeds ploegen op rotsen. Evangelist Radebe wordt er wel eens moedeloos onder. Bidt voor hem en zijn jonge vrouw. Ze zijn zoals u weet op Msengeni gestationeerd.

Wij zijn allen goed gezond en danken de Here, dat we nog in vrijheid ons werk mogen doen.”

Ineke Vos

Ineke is afkomstig uit Zwolle en werkzaam in het team van Eva den Hartog in Thailand, stuurde onlangs weer een rondschrijfbrief. Ineke zit nu in een kamp KAO I DANG. Een paar dingen nemen we over:

KAO I DANG is een mooi vluchtelingenkamp op een afstand van ongeveer 6 km van de Cambodjaanse grens. Het kamp geeft door zijn grootte en zijn aktie (markt, winkeltjes, veel meer mensen) veel sterker de indruk van een dorp of een stadje dan in het vorige kamp. Het aantal vluchtelingen dat hier woont, bedraagt plm. 110.000. De omtrek van dit kamp is zo groot dat een auto of fiets geen overbodige luxe is wanneer men van het ene uiteinde naar het andere uiteinde van het kamp wil gaan.

Andere belangrijke gegevens over het kamp zijn de volgende:

- Het kamp telt plm. 20.000 christenen, dus meer dan 1/6 deel van het totale aantal inwoners.
- Er staat een kerkgebouw in dit kamp. In mijn vorige kamp werd de aanvankelijk verleende toestemming tot de bouw van een kerk om onbekende redenen weer ingetrokken.

— Dit kamp is voornamelijk een Khmer-Sereikamp. Onder deze groep Cambodjanen zijn veel geschoolde mensen. Sommigen van hen zijn universitair geschoold en beheersen hun Engels en Frans uitstekend, waardoor van onze kant een goede communicatie met hen mogelijk is. Dit in tegenstelling tot mijn vorige kamp, waar bijna geen Engels of Frans sprekende Cambodjanen aanwezig zijn.

In Kao I Dang kon ons team een paediatrisch ward overnemen van een Zweeds Rode Kruis team dat eind februari vertrok.

Ik moet u zeggen dat het een bijzondere ervaring is om hier werkzaam te zijn. Behalve het feit dat wij nu alleen kinderen verplegen, is het ook iets bijzonders om samen te werken met Cambodjaanse verpleegsters. Zij zijn geen werkelijk gediplomeerde verpleegsters, maar het vorige team heeft deze meisjes (die allen Engels spreken) de kunst van het verplegen bijgebracht omdat zij de ward moeten kunnen overnemen wanneer het om politieke redenen nodig mocht zijn dat alle hulpverlenende instanties zich plotseling terugtrekken. De kans hierop in Kao I Dang is niet denkbeeldig, omdat Kao I Dang nu eenmaal vlak aan de grens ligt.

In Sa Kao, ons vorige kamp, is nu één ward voor ons team overgebleven. De gelegenheid om te evangeliseren is hiermede gelukkig niet gehalveerd. De Dunang kan zijn taak nog steeds verrichten en wij mogen als verpleegster soms een belangrijke brugfunctie vervullen tussen patiënt en de dominee. Exemplaren van het Cambodjaanse Nieuwe Testament worden steeds in grotere getale aangevoerd vanuit Bangkok. Oude Testamenten zijn helaas, om voor mij niet helemaal duidelijke redenen, moeilijker te verkrijgen, maar ook hieraan wordt nu hard gewerkt.

De leef- en woonsituatie van de Christenen in Sa Kao is er beslist moeilijker op geworden. Direkt en indirect worden zij soms bedreigd door de werkelijk harde Khmer Rouge-groep.

In Kao I Dang is polio uitgebroken. Tot nu toe zijn 7 kinderen daarvan het slachtoffer geworden. Zes kinderen zijn minder dan 2 jaar oud, één kind is 10 jaar oud.

Vergeet u a.u.b. in uw gebed de Cambodjanen, en in het bijzonder de Cambodjaanse Christenen, niet. Zij zullen het nog moeilijk krijgen.

Persoonlijk geloof ik dat God het grote werk dat Hij heeft gedaan en nog zal doen onder dit Cambodjaanse volk, niet in de laatste plaats zal voortzetten omdat zo velen van Zijn kinderen Hem daarom van harte bidden.

Ineke Vos,
Dutch Christian Medical Team
28/2 Soi Pracha Utit,
Pradipat Road,
Bangkok 4,
Thailand.

Niek Waaning

Niek Waaning is als verpleegster werkzaam in Nepal. In haar laatste informatiebrief schrijft ze o.a.:

We gaan tegenwoordig op zondagmorgen naar de plaatselijke kerk, die hier drie kwartier lopen vandaan is. Ze houden nl. al enige maanden openlijke bijeenkomsten. Op de woensdagavonden en 's zondags een kerkdienst.

De groep is de laatste tijd aardig gegroeid. Met kerst had men van hinde en ver andere Christenen uitgenodigd om vier dagen lang het Kerstfeest te komen vieren en anderen te verkondigen, dat Jezus ook voor hen gekomen is. Er lijkt in heel Nepal wat meer tolerantie t.a.v. de Christenen gekomen te zijn. Tijdens een bezoek van de koning aan Butwal hebben degenen, die nog steeds bij de lopende processen betrokken waren, de koning om meer godsdienstvrijheid gevraagd. Overal gaan meer stemmen op voor meer vrijheid, een betere verdeling van de „welvaart”, een betere regeling voor het onderwijs... en velen hopen, dat een veranderde bestuursvorm dit alles zal bewerkstelligen.

Harry van Dinter

In het Enschedese kerkblad schreef Harry van Dinter, lid van de gemeente, iets over zijn ervaringen in Libanon.

Ik wou het hier voornamelijk hebben over het dagelijkse werk op de post waar ik zit. Wel, ik ben ingedeeld bij post 7.9 gelegen op plm. 100 meter buiten het dorpje Siddiqine. Dit is volgens veler zeggen één van de beruchtste posten in het Nederlandse gebied. En dat laatste dan vooral door de ongelukken en incidenten die hier vooral in de eerste maand na de komst van de Nederlanders zijn gebeurd. De post heeft toen meermalen onder vuur gelegen van een dichtbij gelegen PLO-enclave, genaamd Jabal Kabir. Ook zijn in één der tenten nog steeds de kogelgaten aanwezig die herinneren aan het ongeluk dat hier 4 mei vorig jaar gebeurde waarbij een militair om het leven kwam, doordat de UZI van een kollega per ongeluk afging.

We zitten op deze post met 36 man, inclusief 2 Libanese militairen, die voor het draaien van de diensten verdeeld zijn in 3 groepen. Eén groep runt het roadblock, een andere groep heeft de beide patrouilles en de derde groep is stand-by. Dat laatste wil zeggen dat ze uit moeten rukken als er ergens wat aan de hand is, is dat niet

het geval dan zijn ze 's nachts verder vrij en overdag hebben ze meestal onderhoud aan voertuigen en wapens. Elk onderdeel duurt 12 uur, dan wordt er gewisseld. De mensen aan het roadblock hebben tot taak om alle passerende voertuigen te controleren op paspoort (taskara) en wapenbezit. Kunnen de mensen zich niet legitimeren dan zullen ze helaas rechtsomkeert moeten maken, ondanks dat de meesten dan erg dramatisch gaan doen en kreten slaken als „Am, mon ami...” en opeens een sigaretje aanbieden in een uiterste poging je om te kopen. Dat helpt dus niks en onder veel gescheld maken ze dan maar rechtsomkeert.

Hetzelfde geldt als men in het bezit is van een jachtgeweer. De jacht is namelijk volkssport nr. 1. In het Nederlandse gebied mag alleen zondags worden gejaagd en dan nog alleen als men in het bezit is van een speciale vergunning.

De patrouilles zijn voor velen het leukst. 's Morgens en 's avonds worden er patrouilles gelopen rond het dorpje Siddiqine. Als het goed weer is meestal via de wadi (dal); dat laatste is fysiek nogal zwaar, zeker als je de MAG (zware mitrailleur) moet dragen die iedereen bij toerbeurt om de nek krijgt.

Elke middag wordt er nog een patrouille gehouden (een zogenaamde bereden patrouille, d.w.z. alleen in de dorpen zelf wordt wat gelopen, de rest van de tijd zit je in de nekaf, een open jeep) en wel naar de dorpjes Mazarath en Marhouna (ook wel de ijzeren driehoek genoemd). Dit zijn 2 PLO-dorpen in de buurt van het stadje Qana (hoofdkwartier van de Fijis). Vanuit deze dorpen is in augustus ook het vuurgevecht geleverd waarbij luitenant De Bruin gewond zou raken. Over het algemeen is het er vrij rustig, alleen als men geen prijs stelt op een rondritje kan het gebeuren, zoals ons enkele weken geleden overkwam, dat er een paar schoten worden afgevuurd in de richting van de voorbumber ten teken dat je om moet keren.

Zo, dit waren dan in vogelvlucht een paar impressies van m'n werk hier.

De Raad van de Nederlands Gereformeerde kerk te Haren (Gr.) maakt met droefheid bekend het overlijden van broeder

ANDRIES MULDER

Wij zijn dankbaar dat hem de genade geschonken is gedurende vele jaren in voorbeeldige trouw onze gemeente te mogen dienen mede in het ambt van ouderling en als praeses.

Sterke de Here zijn vrouw in dit grote verlies.

Namens de kerkeraad:
J. Louwerse, wnd. praeses
B. J. Rigterink, scriba

Haren, 11 mei 1980

TE HUUR IN ROLDE (Dr.)

4-pers. STA-CARAVAN

Volledig ingericht.

Op rustige camping.

Bouwwak bezet.

Tel. 05920-55042 (na 18.00 uur)

Redactieleden:

Ir. A. W. Biersteker;
Ds H. de Jong;
H. Langerak;
Mr. dr J. Meulink;
D. W. L. Milo;
Ds E. R. Postma;
Drs W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds K. Muller,
Riouwstraat 59,
1521 SC Wormerveer
Tel. 075-282589

Kerknieuws en berichten over kerkelijke/christelijke activiteiten te zenden naar:

„Kerknieuws Opbouw”,
Brugakker 36-22,
3704 LP Zeist,
Tel. 03404-50278

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist
Tel. 03404-12452

Advertentieprijs:

35 ct per mm.
familieberichten
30 ct per mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Administratie-adres:

Kon. Wilhelminalaan 38,
3956 TD Leersum
Tel. 03434-4288

Abonnementsprijs:

f 40,— per jaar of f 21,—
per halfjaar.
Buitenland f 45,— p. jaar
of f 60,— per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v. van
Geref. Persveren. Opbouw,
Dr. Schaepmanlaan, 71,
2104 VC Heemstede, tel.
023-285825.

Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november

„Veilig in Jezus' armen”

De Heere nam tot Zich, in een korte, ernstige ziekte, kinderlijk vertrouwend op Hem, onze lieve

Lucia Agatha

ze was 38 jaar oud.

Jes 50 : 10

Bilthoven: D. J. Buwalda
M. Buwalda-van der Kam
Zuidhorn: Tsalling, Gerda, Jeanne, Douwe, Jappe
Doesburg: Johan, wijnie, Douwe, Marleen, Mike, Jantineke, Agnes
Ugchelen: Jouke, Leen, Jasper, Rutger
Heemstede: Anneke, Istuan, Hadassa
Sauwerd: Jan, Dicky
Waalwijk: Froukje, Jan, Arvid, Frodo, Coosje
Haften: Marten, Ciel, Idhuna
Kampen: Douwe, Rietje, Hester, Manon
Pijnacker: Agaath, John

11 mei 1980

„De Schelp”, De Blesterstraat 1, 8271 AZ IJsselmuiden

Correspondentie-adres: Hobbemalaan 24, B-18, 3723 ES Bilthoven

De begrafenis heeft plaats gehad woensdag 14 mei op de algemene begraafplaats te IJsselmuiden.

WAPENVELD

Het bestuur van de Ds Van Maasschool, Flessenbergerweg 23, vraagt per 1 augustus 1980

een enthousiaste hoofdleidster

(Ned. Geref.)

Het bestuur biedt:

3-klassige kleuterschool;
nauw kontakt met de aangrenzende lagere school;
leuke kollega's.
De school staat in een bosrijke omgeving.

Inlichtingen bij de wrn. hoofdleidster Mej. J. H. Meijerink, tel. 05206-8519 (thuis), 8649 (school).

Brieven aan de voorzitter de Heer G. J. Regterschot, Nachtegaalweg 53, Wapenveld, tel. 05206-9290.

Voor al uw

handels- en familiedrukwerk - boeken en folders

is uw adres

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”

Nooitgedacht 3 — 3701 AL Zeist

Steun aktie R.B.S. HONKHUUS!

REFORMATORISCHE BIJBELSCHOOL

SLOTLAAN 241 — 3701 GG ZEIST

- Verzorgt een één- en drie-jarige dagschoolopleiding.
- 65 studenten ontvangen dagelijks onderwijs.
- Moet verhuizen.
- Heeft dus financiële middelen nodig.
- Wordt **niet** gesubsidieerd. (f 350.000,— is nog nodig)
- Rekent dus op steun van U en de Kerken.
- Wil symbool zijn voor een groeiende samenwerking tussen christenen uit de geref. gezindte.

Zo kunt U ons steunen:

- Postgiro nr. 3091180 of per N.M.B. rek.nr. 69.09.10.983 t.n.v.: Ref. Bibelschool Zeist. Aktie R.B.S. Honkvast.
- Leningen tegen geen of weinig rente.

Help ons! Doe het nu!

De volgende personen bevelen de R.B.S. en de Aktie R.B.S. Honkvast bij U aan: Ds. P. Boomsma, Geref.-Y.F.C.; Mevr. L. G. H. Bremmer-Lindeboom, Geref. vrijgem.; Mevr. M. v. d. Brink-Aalders, Ned. Geref.; A. Th. Bakhuizen, Ned. Geref.; Ds. J. Bouw, Ned. Herv. E. A.; Ds. N. Cornelisse, l'Abri, Ned. Geref.; Mr. P. Coumou, Geref.; Prof. B. Goudzwaard, Ned. Geref.; Ir. J. van der Graaf, Ned. Herv.; Ds. L. Kievit, Ned. Herv.; Ds. K. B. Holwerda, Ned. Geref.; I. A. Kole, Geref. Gem.; Ds. W. van Laar, Ned. Herv.-G.Z.B.; Dr. H. Looyenga, Geref. vrijgem.; L. Luyendijk, Chr. Geref.; Ds. H. W. Noordman, Geref. vrijgem.; Drs. A. Noordergraaf, Ned. Herv.; Dr. B. van Oeveren, Geref.; G. van Oord, Ned. Geref.; Drs. A. Overwater, Chr. Geref.; Ds. H. van Ommen, Ned. Geref.; G. F. Pels, Geref. vrijgem.; Ds. J. A. van de Peppel, Geref.; Drs. W. G. Rietkerk, Ned. Geref.; Prof. Dr. Ir. H. van Riessen, Geref.; Drs. F. de Rooy, Ned. Geref.; G. Sipkema, Chr. Geref.; Prof. Dr. Ir. E. Schuurman, Ned. Geref.; Prof. Dr. W. van 't Spijker, Chr. Geref.; Ds. C. Snoei, Ned. Herv.-I.Z.B.; Ds. H. van Tongeren, Ned. Ger.; Ds. J. J. Tigchelaar, Ned. Herv.; Prof. C. Veenhof, Ned. Ger.; Prof. W. H. Velema, Chr. Geref.; Ds. A. van der Veer, Chr. Geref.; Dr. B. O. de Vries, Geref. vrijgem.; Ds. D. N. Verschoor, Geref.; Joh. Vuijk, Chr. Geref.; Mej. A. Vreugdenhil, Geref. Gem.; Dr. B. Wentsel, Geref.; P. C. van Wijk, Ned. Geref.; Ds. J. Westerink, Chr. Geref.; Dr. T. Harder, Chr. Geref.; K. Groeneveld, Chr. Geref.; Drs. W. van Heeringen, Ned. Herv.; G. Tromp, Geref. Gem.; Ds. M. Vreugdenhil, Geref.; P. Doornbos, Ned. Geref.

R.B.S. Slotlaan 241 - 3701 GG ZEIST - Tel. 03404-24166

Het april-nummer
van

BEWEGING

reformatorisch
wijsgerig
informatief

bevat:

- ★ Vernieuwde redactie / Tot dienst geroepen — E. Schuurman
- ★ Onrustig is ons hart (Varia Kuyperiana 10) — J. Zwaan
- ★ 'Lange golven' als probleem van kennis en beheersing — J. H. Santema
- ★ Bespreking van 'Geloof voor het leven' (H. G. Geertsema) — H. van Riessen
- ★ Bespreking van 'Beweging in beweging' (K. Dijkstra) — A. J. van Dijk
- ★ De wapenrusting Gods — G. Groenewoud

Bestel dit april-nummer als gratis proefnummer bij het:

Centrum voor Reformatorische Wijsbegeerte, Maarssen, tel. 03465-60945-69192

Nog beter: NEEM EEN ABONNEMENT à f 20,— per jaar.

ANTWOORDSTROOK

Opsturen in open, ongefrankeerde enveloppe aan CRW, Antwoordnummer 33, 3600 VB Maarssen

JA,

☐ stuur mij het april-nummer BEWEGING 80 (gratis)

☐ noteer mij als abonnee op BEWEGING 80 (f 20,— per jaar)

Naam:

Adres:

Postcode: Plaats:

O2

EH onder dak

De Evangelische Hogeschool is een ongesubsidieerde school-met-de-Bijbel. Zij biedt een één-jarige opleiding in aansluiting bij het middelbaar onderwijs. Haar doel is aanstaande studenten geestelijk te wapenen voor alle mogelijke verdere studie.

De EH is evangelisch, bijbelgetrouw en wordt gedragen door de steun van meelevende christenen.

Een nieuw onderdak was noodzakelijk vanwege de groei van het aantal studenten. Dat heeft veel geld gekost. De EH heeft daarvoor nog f 600.000,— nodig. Zij wil dat graag lenen, niet bij een bank tegen een hoge rente, maar bij u! Tegen een rente van 6%. Daartoe geeft de EH een obligatielening uit. Wilt u ons helpen? Vul dan onderstaande bon in.

EVANGELISCHE HOGESCHOOL

POSTBUS 957 — 3800 AZ AMERSFOORT

Telef. 033 - 621731 / 621732 — Giro 37.18.658 t.n.v. EH te Amersfoort

Invullen, uitknippen en opsturen naar de EH: Antwoordnummer 151, 3800 WB Amersfoort. Een postzegel is niet nodig.

Naam:

Adres:

Postcode:

Plaats:

Schrijft hierbij in voor EH-obligaties van f 100,— = totaal f
van f 250,— = totaal f
van f 500,— = totaal f

Datum:

Handtekening:

O2